

Андрій ТУЛЯНЦЕВ

НА ВІТРИЛАХ ВОКАЛЬНОЇ ДОЛІ

Що таке доля примадонни? У тому вигляді, в якому вона склалася, це значний перелік виконаних національних та європейських вокальних партій. Її предметне коло – музичний театр, його історія, розчленована на яскраві й глибокі епізоди діяльності, а також, як доводить саме життя, проблеми суто людські.

Коли ознайомлюєшся з історією Дніпропетровського академічного театру опери та балету, то в сузір'ї майстрів вокального мистецтва привертає увагу ім'я Лілії Гавриленко, яка співає на цій сцені з 1974 року – коли трупа розпочала свою діяльність. Одразу згадуються перші виступи молодой співачки, що захоплювали її вокальними даними, її високою музикальністю, глибиною проникнення в характер художніх образів.

Лірико-колоратурне сопрано примадонни завжди вражало розкішним тембровим забарвленням, багатим спектром обертонів, заворожувало слухача безпосередністю і незбагненою душевністю звучання. Варто наголосити на тому, що до вершин вокальної майстерності Л. Гавриленко йшла через наполегливу школу навчання в кількох музичних закладах.

Шанувальників оперного та опереткового мистецтва завжди захоплювало у співі й сценічній грі Л. Гавриленко її уміння перевтілюватись у різні характери, а іноді – діаметрально протилежні за змістом, психологічною наповненістю і музичною природою образи. При з'ясуванні “секретів” такого вміння слід передусім зважити на багатощу естетичну насиченість атмосфери, в якій зростала Л. Гавриленко як людина і як майбутній митець.

Народилася Лілія Гавриленко в російському місті Архангельську. Змалку виділялася і дзвінким голосом, і залюбленістю в пісню. Під час навчання на диригентсько-хоровому відділенні Архангельського музичного училища потрапила на концерт заслуженої артистки УРСР Галини Сухорукової. Солістка Укрконцерту, викладач Київської консерваторії імени П. Чайковського прослухала тендітну юнку і порадила їй приїхати до Києва на консультацію до знаменитого професора співу Марії Донець-Тессейр. Автор ряду робіт з методики викладання співу, вона мала вже на той час таких славетних випускниць, як І. Масленникова, Є. Мірошніченко, Н. Куделя, Р. Колесник, М. Міщенко.

М. Донець-Тессейр, яка вчилася в музично-драматичній школі М. Лисенка в Києві (клас О. Мишуги), удосконалювалася у А. Ванцо в Мілані, була в різний час лірико-колоратурною примадонною Київського, Житомирського, Харківського,

Лілія Гавриленко – Серафіна в опері “Дзвіночок” Г. Доніцетті, Дніпропетровський театр опери та балету.

Лілія Гавриленко – Розіна в опері “Севільський цирульник” Дж. Россіні, 1969 р.

Свердловського театрів опери та балету. Обіймаючи посаду професора в консерваторії, вона мала свій погляд на оперне мистецтво. Надаючи техніці вокалу великого значення, прагнула навчити і Лілію Гавриленко творчому мисленню, розумінню співу як мистецтва. І коли її остання студентка Лілія Гавриленко поїхала прослуховуватися до Львівського академічного театру опери та балету імени І. Франка* з партією Розіни (“Севільський цирульник” Дж. Россіні), її запросили до складу колективу цього ушавленого театру. Було це 1969 р. Із львівським оперним пов'язані дальші успіхи Л. Гавриленко в оволодінні принципами виконавського професіоналізму, її перший тріумф на співацькій ниві. “Місто величезної культури, високих естетичних критеріїв, що сформувалися під впливом як давнього українського, так і

*Сьогодні — Львівський академічний театр опери та балету імени Соломії Крушельницької.

Лілія Гавриленко – Марфа в опері “Царева наречена” М. Римського-Корсакова, Дніпропетровський театр опери та балету.

західноєвропейського мистецтва, таким сприймається Львів крізь призму оперних спектаклів його музичного театру. Кращим з них притаманні хороший смак, свідоме відмова від штампів, прекрасне високоталановите оформлення” [1]. Так писала московська преса про львівський театр тих років.

Співпраця з диригентами С. Арбітом, Ю. Луцівим, І. Юзюком, з режисерами В. Конопацьким, Д. Смоличем, Ю. Федосєєвим, із солістами Л. Божко, О. Врабелем, Т. Дідик, В. Ігнатенком, Л. Жиліною, І. Поповим, Н. Тичинською, В. Чайкою допомогла Л. Гавриленко впевнено і швидко ввійти в діючий репертуар. Вона подавала на суд слухачів складні партії світової оперної та опереткової класики: Розіни (“Севільський цирульник” Дж. Россіні), Джільди (“Ріголетто” Дж. Верді), Лейли (“Шукачі перлів” Ж. Бізе), Прилепи (“Пікова дама” П. Чайковського), Арсени (“Циганський барон” Й. Штрауса), Аделі (“Летюча миша” Й. Штрауса), Жермени (“Корневільські дзвони” Р. Планкетта), Тетяни (“Дубровський” Е. Направника), Фраскіти (“Кармен” Ж. Бізе), Настки (“У неділю рано” В. Кирейка). Уже сам перелік їх свідчить про широке амплуа співачки. “В оперній трупі також з’явилися імена нових солістів, які вже продемонстрували свій мистецький рівень. Це насамперед М. Чайковський, О. Чепурний, Б. Базиликот, Л. Божко, Л. Гавриленко, Н. Клименко, Н. Тичинська та інші” [2].

Наступним щаблем у сходженні до вершин вокальної майстерності на львівській сцені стала участь Л. Гавриленко в прем’єрі опери “Зачарований замок” С. Монюшка. “Лірична, емоційно наснажена музика

опери, що базується на народнопісенних джерелах, розкриває повнокровні, життєво вірогідні образи героїв опери: статечного господаря замку Мечника (цю партію виконували О. Врабель та Г. Кузовков), його чарівних красунь-дочок – Ганни (В. Чайка, Л. Гавриленко) та Ядвиги (Т. Полішук), молодих лицарів, братів Стефана (В. Ігнатенко, Б. Базиликот) та Збігнева (В. Дудар), які після зустрічі з дочками хазяїна замку порушують обітницю ніколи не одружуватись” [3].

Назавжди запам’ятала собі Лілія Гавриленко Львів – місто, де якнайтісніше переплелись різні європейські музичні культури. Тут звучали і самобутні українські пісні й інструментальні фольклорні мелодії, котрі, ясна річ, не могли не впливати на становлення і розвиток молоді співачки як мистецької особистості.

1974 рік. Дніпропетровськ. Відкривається театр опери та балету. Місто вкладає кошти в розвиток театру, що створюється, надає акторам квартири. Львівська солістка бере участь в конкурсному прослуховуванні і справляє ней-

Лілія Гавриленко – Джільда та Олександр Врабель – Ріголетто в опері “Ріголетто” Дж. Верді, Львівський академічний театр опери та балету ім. Івана Франка. Світлина В. Грабовського.

Лілія Гавриленко – Жермена та Іван Попов – Маркіз в опері “Корневільські дзвони” Р. Планкетта, Львівський академічний театр опери та балету ім. Івана Франка, світлина В. Грабовського.

мовірне враження на адміністрацію трупи. Їй вручають ключі від трикімнатної квартири, і вже в розрахунку на неї планують репертуар.

Новий театр, нове місто, нові люди. Цікаво було брати участь в усіх починаннях. Лише смуток за львівськими колегами, публікою, театром, містом краєв серце.

Лілія Гавриленко принесла в дніпропетровську трупу високу культуру Львівського академічного театру опери та балету імені І. Франка. Співачка збагачує свій репертуар провідними партіями: Іоланта (“Іоланта” П. Чайковського), Ганна (“Весела вдова” Ф. Легара), Віолетта (“Травіата” Дж. Верді), Клара (“Поргі і Бесс” Дж. Гершвіна), Марфа (“Царева наречена” М. Римського-Корсакова), Серафіна (“Дзвіночок” Г. Доницетті). Співає “Концерт для колоратурного сопрано з оркестром” Р. Глієра. Виконує свій львівський репертуар – Розіну, Джільду, Прилепу, Арсену, Адель, Фраскіту. Виступаючи як блискуча оперна артистка, якій підвладні найрозмаїтіші партії класичного й сучасного репертуару, Лілія Гаврилишин активно концертує і як камерна співачка, вдумливо, з високим смаком інтерпретує романси й пісні П. Чайковського, М. Глінки, С. Рахманінова, Ф. Шуберта, Р. Шумана, В. Косенка, Ю. Мейтуса, А. Кос-Анатольського. Можливо, дніпропетровці вперше саме на її концертах почули ці твори.

Чи задоволена Лілія Гавриленко своїм творчим життям у Дніпропетровську? Мабуть, так. Адже тут вона проспівала світовий лірико-колоратурний репертуар. Тут отримала звання заслуженої артистки УРСР. Кіностудія імені О. Довженка зняла про неї фільм “Співає Лілія Гавриленко”. Правда, свого часу їй обіцяли, що поставлять “Лючію

де Ламермур” Г. Доницетті, та все залишилося на рівні обіцянок. Свого часу в театрі оформили документи на призначення Л. Гавриленко звання народної артистки УРСР, та не сталося... Хоча у “Словнику співаків України” зазначено, що Лілія Гавриленко є народною артисткою УРСР з 1988 р. [4]. Болюча для артистки неточність...

Дніпропетровськ – місто своєрідне. Колись воно було зачинене для іноземців – тут діяли стратегічні військові установи. Тому й театр не мав закордонних гастролей. Виступав тільки на сценах колишнього СРСР. А в складі львівської трупи співачка гастролювала в різних країнах.

Відсутність у Дніпропетровську консерваторії або філіялу інституту мистецтв з оркестровим та вокальним факультетами – справжня трагедія і для міста, і для тих фахівців, чий досвід дозволяє передавати секрети своєї майстерності молоді. Л. Гавриленко викладає, але в театральнo-художньому коледжі. Співає і в театрі маленькі партії.

А коли заходить розмова про львівський період Лілії Гавриленко, вона замислюється – згадує щось дуже для себе дороге...

Лілія Гавриленко – Ганна та Наталія Свобода в опері “Зачарований замок” С. Монюшка, Львівський академічний театр опери та балету ім. Івана Франка. Світлина В. Грабовського.

1. Богданова А. Гастроли Львовской оперы // Музыкальная жизнь. – 1971, № 20. – С. 45.

2. Терещенко А. Львівський державний академічний театр опери та балету імені Івана Франка. - К., 1989. - С. 139.

3. Там само. – С. 146.

4. Лисенко І. Словник співаків України. - К., 1997. – С. 55